

Iver I. Syverstuen

Nedskriverens navn	Lars Låsletten
Adresse	Kvikne - Vinstra
Fødselsår	28.12.1925
Fødested	Kvikne

Er det egne opplevelser som skildres? Nei

Fortellerens navn	Iver I. Syverstuen
Adresse	Kvikne - Vinstra
Fødselsår	19.4.1878
Fødested	Kvikne

1. Iver I. Syverstuen, født på husmannsbruket Syverstuen i Kvikne i Nord – Fron 19. april. 1878. Han har selv vært husmann siden 1917.

2. Min far var født i Syverstuen 1832, han hette Iver Olsen Syverstuen og giftet sei med Rønnaug Knutsdotter fra Heidal født i 1833. Dei var husmenn i Syverstuen i 48 år og bodde der til sin død. Mine besteforeldre var også husmenn i Syverstuen, dei hette Mari og Ola.

3. Vi var 8 familiemedlemmer, vi var også 8 søsken, men to døde mens dei var små. Dei andre var; Ola, Sigrid, Marit, Kristian Mari og Iver. Ola og Kristian er reist til Amerika. Sigrid er gift til Hage i Skåbu, Marit døde i ung alder, og Marie blev gift med Torger Watterland.

Husmannsplassen hette Syverstuen og hørte til gården søndre Sylte i Kvikne.

Plassen hadde 14 mål jord og var ryddet av Syver Syverstuen. Vi kunne avle en 10 –12 tønner poteter og 8 tønner korn. Far hadde som regel 1 hest, 2 – 3 naut og syv – åtte småfe. Et naut hadde han som regel på oppavl som det kaltes den gangen. Han fôra et dyr, (enten okse eller kvige) til en fehandler, Dyret skulle vere 3 år ved leveringen og var da betalt med 12 daler. Eg husker en gang far hadde en okse på den måten. like før han skulle leveres døde oksen og far måtte da sette på et nytt dyr, og fôre enda i 3 år. Han måtte således fôre en okse i 6 år for 12 daler. (48 kr).

Foret til denne besetning var det som var avla på plassen og så var det brukt mye mose og ris. (bjerkeris).

Vi hadde ikkje beiteret, men vi hadde vedrett i husbondens skog. Og vi hadde også rett til og avvirke tømmer til vedlikehold av hus og gjerde.

Husene på plassen eides av husbonden, men husmannen holdt dem ved like. Uthusene var små tungvinte hus, et for vert dyreslag, stall, fjøs, gjeithus og låve. Plassen er nå blitt selveierbruk og nye hus er bygd.

Husmannstua var en tømret stue på ca. 40 m². Den hadde et rom og innboet var bare det aller nødvendigste, som regel et bord og noen taburetter. Vi låg i halmsenger og gjerne en tri og kanskje fire i ver seng, i vertfall mens vi var små. Kjøkenutstyr var malmgryte, turu, sleiv, tresjeer og et trefat som alle spiste av. Eg hugser ikkje vi hadde bilder til pynt, men som regel hadde vi blomster.

Kostholdet var vassgraut og melk en og to ganger om dagen, og så var det hjemmebakt flattbrød og litt smør.

Kostholdet var stort set det samme på bondegarden og i husmannsplassen bare den forskjell at der var det nok, men på husmannsplassen var det både og. Husmannen hadde støtt kosten på gården når han arbeidet der. Det hendte nok at vi kjøpte mel og andre varer hos gardbrukeren, men det måtte da helst betales med arbeid, og prisene var da di samme som andre steder. Eg kan ikkje hugse at far hadde hjelp fra kommunen eller andre for og klare seg, men eg hugser fortalt at det var en fra Melbybrenna som kom til fattigforstanderen og ba om mat. Hun fikk da noe slakteavfall, og den besje at med det måtte hun klare seg lenge.

Klærne var hjemmelavde og av hjemmevevd tøy. Som regel hadde vi bare et sett, og det var få slike folk som hadde yttertøy da. Skoene var også hjemmelavde og for det meste av lær som var tilvirket hjemme. Eg hugser ikkje at vi fikk klær fra andre. Men eg veit vi måtte ofte klæ oss helt nakne om natta for og spare klærne.

4. Husmannsplikta var pliktarbeid på gårdene. Det var en uke om våren som kaltes "vårviku". Da dreiv far for det meste og møl korn på en kvern som garden hadde ved kvernåa. Så var det 10 melinger og slå med ljå i Slåttonna. Det var for det meste lett slått, når en mæling var 4 mål. Så var det ti mål skur, med skjyru i skuronna, og 18 daler (72 kr) og betale kontant. 18 daler var da so mye penger at det var utelukkende og klare det med mindre en og selge hesten eller et naut. Når han arbeidet der utenom plikta hadde han 20 skilling (60 øre) dagen so seint som eg husker. Da dreiv han helst med smiing og reprasjon av redskap. Da far for det meste hadde hest selv var det sjelden han lånte hest av gardbrukeren, men vis det fårekom så var det mot betaling. Far dreiv også med smiing og forsjeligt for andre enn husbonden, men han hadde arbeide på plassen som hovedyrke. Husmannskona hadde ikke plikt til og arbeide på garden, men som regel var hun med i skuronna. Og vis både mor og far arbeidet på garden var vi som regel med der vi også mens vi var so små at vi ikkje kunne vere at heime aleine.

5. Far hadde skreven husmannskontrakt og han kunne sitte på plassen so lenge han svarte sine forpliktelser. Kontrakten inneholdt ingen bestemmelse om at han skulle ha erstatning for fårbedrelser han utførde på plassen.

6. Husmannen var som regel bedt til bryllup og gravøl hos gardbrukeren, men gjerne da andre dagen. Det var da også so barna kunne vere med. Det var som regel aldri lag bare for husmennene, men som regel var det slottgraut den dagen en var ferdig med slåtten, men det var da for dem som var på gården den dagen i arbeid, det var ingen spesielt innbedt. Langfredag var vi bedt til garden på maltstomp og sild, men det var ikkje skikk og bruk at barna var med da.

Den økonomiske og sosiale forskjell på gardbrukeren og husmannen var stor.

Som regel spiste husmennene og gårdbrukeren ved vert sitt bord når dei var på garden.

Husbonden holdt ikkje gravøl etter husmannen når han døde det måtte dei som var at gjera på den visen det vart.

Enka kunne nok få sitte på plassen etter at mannen var død vis hun greide sine forpliktelser, men vis ikkje so hadde ikkje husbonden no ansvar på og forsørge henne.

7. Verken far eller mor kunne skrive. Far gikk på skole i (?). Eg har gått på folkeskule, men har ikkje nokon annen skule.

8. Det første arbeid vi hadde utenfor hjemmet var helst gjeting av buskapen for husbonden. Det var helst bare for maten.

9. Ungdomslivet er det ikkje mye og skrive om. Det var ikkje noe spørsmål om va en ville bli, når vi vart konfirmerte so måte vi ut på arbeid.

10. Det første året eg tente etter at eg var vaksen hadde eg som løn 2 par sko hosso og labbi (strømper og sokker) en dress og 50 kr. Arbeidstide var 10 – 12 timer om dagen. Arbeide var da gardsarbeid for karene og budeietenest for kvinnfolka. Både kostholdet og soveplassene var mange ganger så som så. Det var mye brukt at tenarene spiste ved eget bord. Budeiene låg nesten alltid i fjøset.

Eg har arbeidet på forskjellige gardar og at eg fløtte var helst kostholdet og forteneste som kanskje ikkje var helt like alle steder.

Eg har selv vere husmann siden 1917 da eg overtok husmannsbruket Plassen og har hatt stort sett dei samme vilkår som eg før har fortalt. Eg er fremdeles på bruket, men svarer nå ingen husleie.

11. Den eneste forening eg har stått som medlem av er småbrukarlaget.

Op.....seddel. Paa Vaart forlig Om at jig Taerger Risdal skal leie Plasen af, Peder Hagestuen I 3 Aar, og vor Meget, han skal have for vært Aar skal her Neden Under blive Optegnet, først skal Jig Taerger Risdal svare Hanom Vørt Aar 50 rd.

Andet føde for En Ko vært Aar.

Tredie En Halv favn Hafel ved vært Aar.

Fierde Arbeide i 9 dage i en saamer.

Femte svar Alle Plassens Udgifter.

Untagen Kaangsveiarbeide det skal han selv svare. Peder Hagestuen, laaede at naane mig Taarger Risdal en tonde for uden Rænten Et Aar. Pladsen skal bruges forsvarlig og Ageren ska at bruges Til Jødnings forNødenhed.

Taarger Risdal.

Peder Hagestuen.

Betalt for 1812 – 50 rd.